

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Bachelor i Sosiologi

Opptaksår: 2019

Er oppgaven konfidensiell? (skriv X) NEI: X JA:

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? JA: X NEI:

Forfatter(e)

Studentnr (6 sifre)	Navn:
253050	Julie Indreeide

Oppgavens tittel:

Ingen kjære mor – En kvalitativ studie om hvordan det er å bli mor i det 21. århundre
No dear mother - A qualitative study on what it is like to be a mother in the 21st century

Veileder: Isak Lekve

Ingen kjære mor

- *En kvalitativ studie om hvordan det er å bli mor i det 21. århundre*

Bacheloroppgave i Sosiologi
Institutt for medie- og samfunnsfag
Universitet i Stavanger

Julie Indreeide
2022

Sammendrag

Jeg har i denne oppgaven intervjuet fem mødre om deres tanker, opplevelser og erfaringer rundt det å bli mor for første gang. Det er ikke oppgavens formål å generalisere resultatet, derimot ønsker jeg med denne oppgaven å skape en større forståelse rundt hvilke normer og forventninger mødre møter i det 21. århundre. I oppgaven diskuteres det ulike utfordringer mødre møter i sine hverdagsliv, ulike type press og forventninger, før den videre forklarer de fire hovedtemaene som gikk igjen i intervjuene; amming, kropp, forventninger og økonomiske/sosiale konsekvenser. Etersom det er en økende grad av muligheter for kvinner, augmenterer jeg i oppgaven at det kan bidra til økt likestilling, men samtidig skape større forventningspress. I denne kvalitative analysen benytter jeg tre teoretikere; Dorothy E. Smith, Simone de Beauvoir og Judith Butler. Samt argumenters og vektlegges fenomenet til Ole Jacobs Madsen om “Generasjon Prestasjon”.

Oppgaven tar også for seg flere paradokser som presenteres i analysedelen. Mødrene deler blant annet nedlatende syn om andre gravide og projisering av kompleksitet over på andre kvinner. Videre belyses også gruppedynamikk og meningsendringer gjennom intervjuene. Overraskende fant jeg ut at mødre selv var i stor grad bevisste over sin påvirkningskraft gjennom sosiale medier og hadde gjort konkrete valg for å aktivt følge og ikke følge enkelte kontoer.

Som et resultat av undersøkelsen fant jeg viktigheten av barselgruppene og den store konsensusen blant mødre der de kunne snakke åpent, ærlig og fritt i en trygg sfære. Derfor ønsker jeg med oppgaven å senke forventningene til kvinner og skape en større forståelse rundt hva som anses som normalt. Det er ingen fasit på oppdragelse og som oppgavens resultat ønsker jeg å skape en større fleksibilitet og forståelse for mødre og kvinner.

Forord

Etter tre travle år på skolebenken går endelig studieløpet mot en ende. Det har vært tre innholdsrike år hvor jeg har lært utrolig mye om meg selv. Jeg har blitt bevisst på egne følelser og meninger basert på min barndomslære innenfor politikk og samfunn, og ikke minst har jeg invitert venner og familie til å ta del i et nytt tankesett basert på mange faglige diskusjoner. Dette studiet hadde jeg aldri trodd skulle påvirke meg så mye, men jeg vil gå så langt å si at det har beriket livet mitt og bydd på mange aktuelle, fruktbare og til tider nervepirrende diskusjoner.

Først og fremst vil jeg takke de fem flotte mødrene som ville delta i studien min. Uten dere ville jeg ikke fått gjennomført slik jeg ønsket!

En stor takk til min veileder Isak Lekve som har holdt ut med meg oppi "ammetåka", runder med sykt barn, begravelse av min bestemor og studie kombinert med arbeid. Jeg er så takknemlig for at du har utfordret meg, bedt meg tenke om og hjulpet meg til å komme i mål med oppgaven min. Du har inspirert og virkelig vokst i mine øyne.

Min kjære søster Karianne Andreassen, min bauta! Som har lest korrektur, gitt meg utallige tilbakemeldinger, påvirket meg, presset meg til å utarbeide og delt utallige perspektiver om hvordan se og forstå livet. Du er gull!

Jeg vil også takke studiegruppen min for mange gode samtaler, notater når man ikke strekker til, mange "studielunsjer" og mye latter. Det har vært helt avgjørende for å ha klart å gjennomført dette studiet.

Og sist, men ikke minst; takk til min kjære Øyvind og Sonja som har ventet mye på mamma de siste månedene. Dere er fantastiske.

Julie Indreeide, mai 2022

INNHOLDSFORTEGNELSE

SAMMENDRAG	3
FORORD	4
1. INNLEDNING	6
2. TEORETISK PERSPEKTIV	7
2.1 KVINNEROLLEN FRA 1920 TIL I DAG	7
2.2 DOROTHY E. SMITH	8
2.2.1 Dominanssystemet	8
2.2.2 Institusjonell etnografi	8
2.3 SIMONE DE BEAUVOIR	9
2.3.1 Det annet kjønn	9
2.3.2 Kvinnens objektivering	10
2.4 JUDITH BUTLER	11
2.4.1 Performativitet	11
3. METODE	12
3.1 VALG AV METODE	12
3.1.1 Kvalitativ metode	12
3.1.2 Styrker ved kvalitativ forskningsmetode	13
3.2 VALG AV INFORMANTER	13
3.3 FREMGANGSMÅTE	14
3.4 SVAKHETER	15
3.5 VALIDITET OG RELIABILITET	15
3.6 ETISKE REFLEKSJONER	16
4. EMPIRI OG ANALYSE	17
4.1.1 Forventninger før graviditet	17
4.1.2 Ytre press og indre press	18
4.1.3 Hvor kom forventningene fra før fødselen?	18
4.2 ETTER FØDSELEN	19
4.2.1 Søvn og selvrealisering	20
4.2.2 Amming	21
4.2.3 Kropp	22
4.2.4 Det store paradokset	23
4.3 HVOR PÅVIRKNINGENE KOM FRA ETTER FØDSELEN	24
4.4 INTRODUKSJON TIL TOLKNINGER	25
4.4.1 Fellesnevnerne og avvik	25
4.4.2 Mimikk og kroppsspråk	26
4.4.3 Forventninger knyttet til kjønn	26
4.4.4 Forventninger knyttet til "generasjon prestasjon"	27
5. KONKLUSJON	30
6. REFERANSER	31
7. VEDLEGG	33
7.1 INTERVJUGUIDE	33
7.2 INFORMASJONSSKRIV NSD	35

1. Innledning

Da jeg selv ble mor kom også sjokket over de forventningene jeg hadde til meg selv, både før og etter fødselen. Presset om å oppfostre det perfekte barnet: lese alt av oppdragelselektyre, lytte til podcaster om leggerutiner og atferdshåndtering, sprette tilbake fire uker etter fødselen, amme uten utfordringer, knipeøvelser, for ikke å glemme karrierebygging og selvrealisering. Jeg tok meg selv i å skjule at jeg lagde “ferdigpose” grøt når venner og familie var på besøk, i stedet for å bløtlegge hirsekorn 24 timer før måltidet skulle serveres - jeg hadde nok med å huske å bytte undertøy i løpet av 24 timer. Det fikk meg til å tenke: Hvorfor føler jeg på denne skammen? Gjør det meg til en dårligere mor? Hvor mange andre føler på denne utilstrekkeligheten? Hvem projiserer disse forventningene over på kvinner? Er det kvinner selv, eller er det større ubevisste strukturelle normer som ligger til grunn? Problemstillingen til oppgaven lyder som følgende: *Hvilke normer og forventninger preger morsrollen til kvinner i det 21. århundret, hvor kommer de fra og hva er konsekvensene for kvinnen i lys av dette?*

I denne oppgaven skal jeg ta for meg morsrollen og den moderne kvinnen i det 21. århundre, og særlig de forestillinger og forventninger som ligger bak det å bli mor for første gang. Det finnes nok like mange oppfatninger av morsrollen som det finnes mødre der ute, om ikke fler. Etersom dette er et utbredt og globalt tema, har jeg valgt å avgrense oppgaven gjennom dybdeintervju og gjøre et konsentrert dypdykk i et knippe kvinners opplevelser, erfaringer og tilværelse og på hvilken måte det påvirker deres livsverden.

Oppgaven er delt inn i fem kapitler, inkludert innledning og avslutning. Første kapittel introduserer problemstillingen og valg av tema. I kapittel to presenteres teorien som skal brukes til å analysere empirikapittelet senere i oppgaven. Her er det lagt hovedvekt på Dorothy E. Smith, Simone de Beauvoir og Judith Butler. Deretter beskrives metoden i kapittel tre som er valgt for å analysere problemstillingen, her ved kvalitativ analyse av barselgruppen samt Kvale og Brinkmanns teori fra 2010 for å kategorisere analysen. Kapittel fire analyserer resultatene og skaper det empiriske datamaterialet. Her diskuteres resultatene opp mot teoritilfanget og forsøker å trekke linjer til sosiologiske teorier og paradokser som har oppstått rundt forventningene til det å bli mor. Avslutningsvis forsøker oppgaven å gi en forklaring på, og hvis mulig, en løsning til problemstillingen i lys av diskusjonen fra foregående kapitler.

2. Teoretisk perspektiv

For å kunne besvare og si noe om forventningene til mødre i det 21. århundret, er det naturlig å se på kvinnens rolle i et historisk perspektiv. Derfor gir teorien først et overordnet perspektiv på kvinnerollen det siste århundre. Det er ikke bestridt at mennesker påvirkes av sosiale, politiske og relasjonelle faktorer i løpet av livet. Derfor har jeg valgt tre teoretikere og filosofer som beskriver kvinnens rolle i samfunnet. Disse er Dorothy E. Smith, Simone de Beauvoir og Judith Butler. Jeg har valgt å vektlegge disse tre kvinnene, ettersom jeg mener at det er kvinner som beskriver kvinners rolle best, og at de derfor har en meget relevant kobling til tematikken i oppgaven.

2.1 Kvinnerollen fra 1920 til i dag

Lønna (2017) skriver at de siste hundre årene har kvinners posisjon i samfunnet endret seg i stor grad. Fra 1920 var de fleste kvinner forsørgere i hjemmet, tok mindre utdanning enn menn og hadde færre rettigheter. I løpet av hundre år har flere og flere kvinner tatt utdanning, er i full jobb, fått stemmerett og inntatt flere politiske posisjoner i samfunnet, som har resultert i flere bølger av feminisme og kamp for kvinners rettigheter. Dette er vel og bra, men det skaper utfordringer når kvinner nå til dags skal klare alt samtidig - både familieliv, utdanning, jobb og selvrealisering. Lars Laid Iversen skriver om fenomenet til Ole Jacobs Madsen som "Generasjon prestasjon", en hel generasjon som sliter psykisk av det sosiale presset i det 21. århundret. "Generasjon prestasjon" rammer både kvinner og menn, men i denne oppgaven skal fenomenet ses i sammenheng med det doble presset som kvinner erfarer i et samfunn som tilsynelatende skaper flere og flere muligheter for kvinner. Kvinnerollen har alltid vært i endring, men fremstår i dag som mer frigjort enn noensinne. I et langt historisk perspektiv har kvinners rolle vært å styre omsorgsarenaen i familien og sørge for barn og oppdragelse. I dagens samfunn kan det ofte tas for gitt at det foreligger en likestilling, og selv om vi har kommet langt er det langt igjen, som begrunnes med de normative forventninger og normer til hva som fremdeles forventes av en kvinne og ikke minst en mor.

2.2 Dorothy E. Smith

Oppgaven skildrer i all hovedsak mødrenes hverdagsliv og derfor er det nyttig å se de i sammenheng med Dorothy E. Smiths teori om institusjonell etnografi og dominanssystemet. Fordelen med å benytte seg av Smiths syn er at man kan forklare og vise hvordan samfunnet fungerer og henger sammen fra et hverdagslig perspektiv (Widerberg 2012). Arbeidet til den engelske sosiologen Dorothy E. Smith (f.1926), belyses av at sosiologien ikke er *om* folk, men *for* folk, som kommer frem i hennes siste verk “Institutional Ethnography- A Sociology *for* People”. Smiths formål er å vise hvordan vanlige folk lever sine liv i samfunnet. Smiths arbeid har et feministisk uttrykk der hun mener kvinner ble integrert inn i et samfunn under maskuline verdier, interesser, posisjoner og preferanser. Hun er svært kritisk til utformingen av samfunnet og mener at det bærer stort preg av en patriarkalsk tenkemåte, der man ser samfunnet i et mer overlegent syn ut i fra erfaringer, posisjoner og interesser. Med hennes syn og kunnskap arbeider hun for å finne alternative måter å tenke, se, praktisere og utvikle sosiologien.

2.2.1 Dominanssystemet

Hun deler samfunnet inn i en offentlig og en privat sfære: førstnevnte er institusjoner som har spesialisert seg på utdanning, økonomi, politikk, vitenskap og arbeidsliv, mens den private sfæren er utenom dette. I den offentlige sfæren foreligger det store kjønnsmessige forskjeller. Menn har en klar dominans her, mens kvinner dominerer den private sfæren, for eksempel i hjemmet. Maktforholdene fordeles deretter, som gir kvinner mindre makt fordi den private sfære ikke har juridisk makt. Smith definerer dette som *dominanssystemet* (Smith, 2005). Som mor i dag er man forbeholdt et dominanssystem da man i løpet av perioden som gravid og nybakt mor er innom flere institusjoner: jordmor- og fastlege kontroller, sykehus, kontroll av barnet på helsestasjon og for noen spesialhelsetjenesten ved eventuelle psykiske problemer eller problematikk med det nyfødte barnet. Disse systemene er integrerte systemer som mødre møter ukentlig. Derfor er store deler av analysen i denne oppgaven knyttet nettopp til dominanssystemet og hvordan det påvirker mødres rolle i dag.

2.2.2 Institusjonell etnografi

Institusjonell etnografien brukes ved å belyse hvordan individene i samfunnet opplever alt som har med det sosiale og hverdagslige liv å gjøre. Denne metoden viser hverdagslivet akkurat hvordan det er og hvilke ringvirkninger det har for mødrene i det samfunnet de lever

i. For å kunne komme til bunns i hvor alle forventningene til å bli mor stammer fra, har denne type metode svært stor betydning og vært avgjørende for å kunne forstå hvordan det føles og oppleves å bli mor for første gang.

“I think, therefore I am” has been spoken by men; “I do sex, I give birth, I care for children, I clean house, I cook, therefore I am not” (Smith 2005, s. 22-23). Dette sitatet fra Smiths bok er et tydelig bilde på den dualistiske forståelse av mennesket, når vi kategoriserer kvinner og menn med tildelte egenskaper tilegnes menn de rasjonelle, logiske, tenkende og handlekraftige egenskapene, mens kvinner tilegnes de omsorgsfulle, rolige og følelsesmessige egenskapene. “I tråd med sosialkonstruktivistisk tenkning viser Smith til institusjonaliseringsprosessen som objektiverer sosiale fenomener slik at de fremstår som naturlige” (Berger og Luckmann 2004, Mortensen, et al (2008) s.189). Denne posisjonen og makten menn besitter er noe som Smith betegner som “Relation of Ruling” som Marte Rua har oversatt til “styringsrelasjoner”. Fordi ved å besitte høye posisjoner, ha makt og styre har menn kontroll til å regulere og styre samfunnet i sitt bilde.

Denne typen tankegang er også gjenkjennelig hos personer som Simone De Beauvoir og Judith Butler, og oppgaven skal derfor også se resultatene i sammenheng med disse to kvinnene.

2.3 Simone de Beauvoir

Ved å benytte de Beauvoirs teorier og syn på kvinner skal jeg gjennom mine intervjuer forsøke å forklare hvordan kvinner er sosialt konstruert til å tilfredsstille menn gjennom kjønnsbetingede forventninger, handlemåter og ferdigheter, og da særlig fra en mors perspektiv.

2.3.1 Det annet kjønn

Simone de Beauvoir var en fransk eksistensialistisk filosof, feminist, politisk aktivist og forfatter. Boken hennes *Det annet kjønn* ble første gang utgitt i 1949. De Beauvoir har selv vært åpen om at hun ikke har besittet frihet på den måten menn har og mener at kvinner, så langt vi kan gå bak i historien, alltid har vært underordnet dem. Det var ikke før i hennes voksne liv at hun ble klar over hvilke skjevfordelinger av frihet som eksisterte mellom

kvinner og menn. De Beauvoir forklarer dette med at kvinnen sin plass i samfunnet alltid har vært den mannen har tildelt henne og at kvinnen ikke er et selvstendig vesen; hun er bare det mannen bestemmer hun skal være. I de Beauvoirs hovedverk “Det annet kjønn” forklarer hun hvorfor det var og fortsatt er slikt. Her kategoriserer hun tre former for frihet: en eksistensiell, en konkret og en moralsk frihet (de Beauvoir, 1949/1992).

Kvinner underlegges systematisk menn da de allerede fra oppveksten blir oppdratt til å tenke og oppføre seg i kjønnsbetingede kategorier og ferdigheter; kvinner bør være stille og lydige, mens menn skal være oppdagelseslystne og aktive. Dette er med på å objektivere og undertrykkes kvinnen hvor det skapes en forventning om at kvinner må passes på og menn skal beskytte. At kvinnen er et svakere, skjørere kjønn som ikke har sin egen autonomi.

2.3.2 Kvinnens objektivering

De Beauvoir sitt mest kjente sitat er “man fødes ikke som kvinne, det er noe du blir”. Der hevder hun at kvinnen blir oppdratt til å forholde seg underdanig mannen. Hun forklarer også feminitet som ikke en iboende kvinnelig egenskap som kvinnen besitter, men noe som er sosialt konstruert for å tilfredsstille den heterofile mannen. Hun trekker deretter paralleller mellom den kvinnelige rollen og det å bli behandlet som en dukke: hvordan hun lærer seg å objektivere seg selv gjennom klær, kosmetikk og forbli evig ung for å opprettholde sosial verdi i samfunnet samt oppleves som lyttende og støttende får å oppnå egenverdi gjennom mannens øyne (Aanesen, 2019). De Beauvoir mener at samfunnet som helhet er bygget opp på diskurser og normer som er med på å undertrykke kvinner. “Nåtiden bærer jo fortiden i seg, og gjennom all fortid er det mennene som har skapt historien” (de Beauvoir, 1949/1992, s. 18). Kvinner adopterer denne fortiden og implementerer den i sin egen væremåte. Videre påpeker de Beauvoir at da menneskehetens utvikling hadde kommet så langt at den ble skrevet ned, hadde patriarkatet allerede blitt etablert, noe som medførte at alle lover og regler ble laget av og for menn (de Beauvoir, 1949/1992). Som et motstøt til denne utviklingen og for å oppnå sann likestilling mener de Beauvoir at det trengs strukturelle og institusjonelle endringer for at kvinnens posisjon skal forbedres.

De Beauvoirs teori kan ses i sammenheng med John Berger som illustrerer gjennom begrepet *the male gaze* hvordan kvinner stadig opptrer i offentligheten som objekt mer enn subjekt. Bergers teori bygger på hvordan vi har lært oss gjennom historien å kategorisere kvinner og menn. Han forklarer at menn drømmer om kvinner, mens kvinner drømmer om å bli drømt

om av menn. Han understreker at alt en kvinne gjør og hvordan hun handler, gjør hun ut i fra hvordan en mann vil at hun skal se ut og samhandle (Berger, 1972).

2.4 Judith Butler

Jeg har valgt å koble min empiriske analyse til Judith Butler på grunn av hennes syn på det kvinnelige som noe performativt. Dette er viktig i denne oppgaven fordi det belyser hva som anses som moderlig og ikke, og skal derfor brukes til skildre denne problematikken.

2.4.1 Performativitet

Judith Butler er en amerikansk filosof, litteraturteoretiker, kjønnsforsker og professor i retorikk og sammenlignende litteraturvitenskap har hun utviklet sin teori om å forstå kjønn som noe performativt. Med dette mener hun at kjønnsidentiteten skapes gjennom atferd og ulike situasjoner og er sterkt påvirket av Simone de Beauvoir. De begge mener at kvinnen ikke er noe man *er*, men de har ulik tilnærming om hvordan kvinnen *blir* (Huitfeldt, 2019). Hun hevder at kjønn er noe man “gjør” noe som er lært; egenskaper som er assosiert med kvinner og som på sett og vis imiterer kjønnsstereotyper som å “kaste som en jente” eller “manne seg opp” eller mindre detaljer som ganglag, tonefall, kroppslige bevegelser og valg av yrke. Denne koblingen er særdeles relevant med tanke på hvilken atferd som assosieres med en mor og hvilken kritikk mødre kan møte om de ikke innfrir disse forventningene. Butler mener at det ikke finnes en kropp og et kjønn, og at disse forventningene om hva som er normalt og ikke normalt er institusjonalisert makt og omgjort til normalitet, altså mennesker har lært å lese og kategorisere andre mennesker for å forstå og konstruere denne normaliteten.

3. Metode

3.1 Valg av metode

Når det kom til valg av metode var kvalitativ datainnsamling det beste for å kunne få svar på hvilke normer og forventninger som preger morsrollen, konsekvenser av dette og hvor de kommer fra. Siden problemstillingen min var av utforskende art som følelser, tanker og opplevelser rundt tabubelagte temaer, passet det ypperlig å benytte seg av intervju som metode. Når forskningsspørsmålet skulle besvares var jeg avhengig av å finne ut hva informantene tenkte og opplevde rundt forventningene om å bli mor, derfor brukte jeg en induktiv tilnæringsmåte ved å forsøke å komme frem til resultatet. “Formålet er ikke å belyse holdbarheten av teorier gjennom hypotesetesting, men å utvikle begreper om et fenomen og få en størst mulig helhetsforståelse av alle aspekter av fenomenet” (Eneroth 1984, Halvorsen, 2014. s.128). Ved å se på litteratur og lignende kilder kan jeg si noe om hvordan det har vært og kanskje til og med forklare hvorfor det er slikt det er i dag. Det forutsetter tilfredsstillende reliabilitet for å kunne besvare forskningsspørsmålet, men ved kvalitativ forskning etterstrebtes ikke en operasjonalisering, men man ønsker å finne ut om resultatene er overførbare til andre steder eller situasjoner (Jacobsen, 2005).

3.1.1 Kvalitativ metode

Formålet med å gjøre denne kvalitative analysen var å forstå hvordan noen oppfatter enkelte situasjoner og opplevelser gjennom tolkninger og refleksjoner. I denne sammenhengen hvordan mødre forholder seg til forventninger til morsrollen som fenomen. Kvalitativ metode var her nyttig for å gå i dybden av deres tanker, oppfatninger og erfaringer. Jeg har benyttet to metoder parallelt med hverandre: et dybdeintervju for å skildre deres svar, og en deltakende observasjon for å analysere dynamikken i gruppen under selve besvarelsen. Dybdeintervju på *hva* de sier, og deltakende observasjon på *hvordan* de sier det. Da kan jeg også se hvordan de påvirker hverandre, og hvordan og hvorfor forventningene skapes og hvor de kommer fra. Med andre ord: observere det “sosiale skiftene” som skjer i en gruppedynamikk. I denne analysen er derfor observasjon av gruppedynamikk særlig interessant: både ord, mimikk og kroppsspråk samt fellestrekk i svar og/eller endringer i svar.

Jacobsen (2005) utdyper de kravene som kreves av forskeren ved å tolke svarene underveis i intervjuet og klare å formulere og stille oppfølgingsspørsmål underveis i samtalen for å sikre at svarene blir korrekte. Dette kan sikres ved åpen og lett dialog, evne til å improvisere og unngå å stille ledende spørsmål. Magnusson & Marecek (2015) sier at en fokusgruppe legger føringer på hva hver informant føler for å si og ikke si, og at de andre kan påvirke hva resten av informantene sier og mener. For å kunne forstå og forklare resultatene krever det en hermeneutisk tilnærming av datamaterialet, og ved å fortolke situasjoner og tekst kan man kunne forklare hvorfor noe skjer framfor noe annet. Spesielt i denne kvalitative undersøkelsen var bruken av ord avgjørende for å kunne gjengi og fremheve informantenes særegne og unike tanker og opplevelser til problemstillingen.

3.1.2 Styrker ved kvalitativ forskningsmetode

Gjennom dybdeintervju kan jeg som forsker få en dypere forståelse av kandidatens livsverden og ved å benytte denne type metode motiverer og oppmuntrer jeg til at informantene skal forklare og utdype med egne ord. Derfor forutsetter det at det foreligger en tillit mellom forsker og informanter. Det har vært en fordel å benytte lydopptak til transkribering slik at jeg kunne observere og delta i samtalen. Ettersom jeg har en annen dialekt enn informantene mine måtte jeg derfor høre intervjuene mange ganger og transkribere nøye. Denne nøysomheten gjorde at jeg ble mer bevisst på ordlyd, kroppsspråk og mimikk. Ved dybdeintervju fører informantene samtalen innenfor tema, men tvinges ikke i å utdype eller tenke på en bestemt måte. Selv om informasjonsflyten er løs, må man som forsker være bevisst på at intervjuet er en konstruert situasjon. Den deltakende observasjonen kan underbygge svarene fordi jeg kan observere og studere måten kandidatene svarer på, deriblant fange opp annen type data jeg ikke hadde planlagt eller forventet.

3.2 Valg av informanter

Jeg valgte min egen barselgruppe fordi den har potensiale til å gi troverdig informasjon om det å bli og å være mor i dag og hvilke forventninger som settes til denne rollen. Og videre, utdype hvordan kvinner snakker om denne rollen i offentligheten sammenlignet med på privaten. Den demografiske profilen til forskningsgruppen var:

- Førstegangsmødre (fikk barn sommeren 2021)
- Bor i samme kommune (Sola kommune)
- Aldersgruppe 25-30 år
- Lik sosioøkonomisk bakgrunn: alle er i 100 % jobb
- Eier egen bolig
- Alle mødrene er i et heterofilt samboerskap

3.3 Fremgangsmåte

Det første jeg gjorde etter å ha utarbeidet problemstillingen var å kontakte de potensielle informantene. I og med at vi var i samme barselgruppe fortalte jeg dem om oppgaven min og spurte om de var interessert i å delta i et gruppeintervju. Hele barselgruppen var interessert i å delta. Jeg brukte opptak via nettskjema.no og stilte spørsmål ut i fra 28 forskningsspørsmål jeg hadde forberedt på forhånd. Ikke alle spørsmålene ble stilt, men samtalens normale dynamikk gjorde at vi var innom alle temaene. Kandidatene mine visste ikke spørsmålslisten på forhånd. Dette var en bevisst handling da jeg ikke ønsket at de skulle avgi mulige strategiske svar. Jeg ønsket at svarene skulle komme naturlig gjennom intervjuene. Intervjuene fant sted hjemme hos meg, som ved et hvilket som helst barseltreff. Jeg hadde laget lunsj og barna var tilstede eller sov i vognen. Tjora (2017) mener at det er best å gjennomføre intervjuer på skolen eller på arbeidsplassen, men fordi jeg ønsket å skape en tilnærmet lik dynamikk og atmosfære i gruppa som ved et normalt barseltreff, valgte jeg å be alle hjem til meg. Dessuten var det mest praktisk for dem med tanke på at de skulle kunne slappe av og være i kjente omgivelser, samtidig som at barna kunne leke på gulvet fritt sammen når de våknet. Etter intervjuene transkriberte jeg og kategoriserte svarene innenfor kategoriene: forventninger og holdninger før og under graviditet, konsekvenser av forventningene post-partum og ulike påvirkningsfaktorer. Avslutningsvis analyserte og sammenlignet jeg resultatene opp mot hverandre og teorier i pensum. Dette gjorde jeg ved bruk av Kvale og Brinkmanns teori fra 2010:

Kvale og Brinkmann: seks trinn i en analyse

1. Informantene beskriver sin livsverden
2. Informantene selv oppdager noen nye sammenhenger i det de forteller
3. Intervjuer gjør fortetninger og fortolkninger
4. Intervjuet struktureres for analyse gjennom transkribering

5. Analyse av den praktiske øvelsen/kontekstualisering til teorien
6. Konklusjon

På grunn av sykdom ble det gjennomført to runder med intervju: første runde med kandidat A, B og C (Anne, Berit og Cecilie) ble gjennomført 07.03.2022, og andre runde med kandidat D og E (Dina og Else) den 18.03.2022. Kandidatens navn i dette oppgaven er fiktive.

3.4 Svakheter

Det er flere svakheter ved en kvalitativ analyse. Én av ulempene er at resultatet kan påvirkes av informantens atferd når de vet de blir observert. En annen svakhet i akkurat denne analysen var min rolle da jeg kjente intervjuobjektene og kunne ha selektiv persepsjon. Når det er sagt, er forholdet jeg har til gruppa begrenset til barneprat og deling av tips og erfaringer. Jeg fungerte kun som ordstyrer i selve intervjuet. “Siden framgangsmåten ved observasjon i felten sjelden er standardisert, vil reliabiliteten bli lav (...) og muligheten for å generalisere er liten, siden en ikke kan si noe om hvor representativt det en har funnet i den studerte gruppen, er for andre grupper...” (Thagaard, 1998. Halvorsen, 2014. s.136). Det kan også være utfordringer med å transkribere og analysere store mengder av denne type data, og som Jacobsen (2005) skriver så kan denne type data være vanskelig å sammenligne fordi de kan ha så sprikende svar.

3.5 Validitet og reliabilitet

Det er viktig å finne de riktige dataene for at undersøkelsen skal kunne gjennomføres på en god etisk, troverdig og “håndverksmessig” måte for å oppnå pålitelighet (Jacobsen, 2005). Utfordringen er naturligvis at det ikke eksisterer absolutt objektivitet, da alle mennesker innehar en viss subjektivitet og ubevissthet. I denne analysen stilte jeg som forsker ingen ledende spørsmål og transkriberte pålitelig og overført direkte sitat til oppgaven. Halvorsen (2014) og Jacobsen (2005) utdyper: “Det har blitt sagt at forskerens personlige verdier vil påvirke undersøkelsen, og dermed at det er en usannhet når det hevdes at forskeren er nøytral” (Jacobsen 2005, s. 31). Halvorsen (2014) skriver at samfunnsforskning ikke kan være verdinøytral og at “utfordringen blir å samle inn data som er relevante for den problemstillingen vi arbeider med. Jeg har forsøkt av beste evne å være nøytral i rollen som intervjuer, men hvor god den definisjonsmessige validiteten er, kan vi ikke måle empirisk.

Vi må bruke skjønn og argumentere for vårt standpunkt, siden vi må være forberedt på at vår operasjonalisering av det teoretiske begrepet vil møte diskusjon og kritikk” (Halvorsen, 2014. s.67).

3.6 Etske refleksjoner

Kvale (2015) skriver om etiske hensyn som må tas under intervjuet, der han mener at hensikten bak datainnsamlingen handler om forbedring av den menneskelig forståelse og oppfattelse, og skape kunnskap og forståelse rundt hvordan ting egentlig er. Jacobsen (2005) skriver også om det moralske og etiske hensynet som må tas gjennom hele undersøkelsen. Han benytter seg av begrepet *informert samtykke* der informantene mine undertegnet og ble informert om samtykkeerklæring på at det var en frivillig deltagelse uten noen form for press. De kunne når som helst trekke seg både før, under og etter intervjuet.

Alle personlige opplysninger og sensitiv informasjon er bevart og samlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Universitetet i Stavanger og NSD – Norsk senter for forskningsdata AS har vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet i samsvar med personvernregelverket. Jeg brukte for sikkerhets skyld fiktive navn på informantene mine for at ikke noe av materialet kunne spores tilbake. Jeg informerte om at jeg benyttet et opptak i samråd med nettskjema.no som er en digital arena for sikker opptak utarbeidet fra universitet i Oslo (UiO). De signerte under på at datamaterialet ble slettet etter transkriberingen og oppgaven var ferdig.

4. Empiri og analyse

Analysen er delt inn i to hoveddeler: før og etter fødsel. Min første observasjon var hvor villig og enkelt de delte sine meninger og følelser i rommet som barselgruppen fasiliterte. I analysen kommer både de naturlige påvirkningsfaktorene som venner/familie og sosiale media frem, men også rollen til barselgruppen, og hvordan disse sees i sammenheng med sosiologisk teori og strukturelle normer i samfunnet. Avslutningsvis forsøker analysen å se opplevelsene til disse mødrene i bredere sosial og politisk kontekst og viktigheten av mødres rolle i det 21. århundret i Norge.

4.1.1 Forventninger før graviditet

Første delkapittel tar for seg hovedfunnene av tanker og forventninger til morsrollen før fødsel. Allerede etter begge intervjuene så jeg et klart skille mellom negative og positive følelser rundt det å bli mor. Anne, Berit og Cecilie hadde mer romantiske forestillinger om morsrollen, mens Dina og Else, som var søstre, hadde et mer realistisk syn.

Berit hadde slitt med å bli gravid i mange år og tenkte at det å bli mor skulle fikse livet hennes, det var det eneste som manglet. Hun tenkte det kom til å bli et fyrverkeri og “da var alt bra”. Anne så også for seg at livet kom til å bli så positivt og lett. Hun hadde aldri sett for seg hvor tøft det kom til å bli med kronisk lite søvn og våkenetter. Derimot hadde Dina og Else sett for seg at det kom til å bli stress og travelt med baby, og krisemaksimerte alt.

“Alt kom til å bli drit, jeg la lista så lav slik at fallhøyden ikke ble så høy. Jeg så for meg at barnet mitt skulle få kolikk og at jeg skulle ha søvnløse netter, problemer med barnet og ammeutfordringer. Og at alt kom til å bli grusomt. Og når det ikke ble slik, ble jeg heller positivt overrasket.”

(Dina)

Else forteller videre: “Jeg tok aldri gleden på forskudd dessverre, noe som jeg bærer fra barndommen. Jeg var redd for å miste livet jeg hadde laget for meg selv før jeg ble mor”. Dina og Else forklarer videre at mye av disse bekymringene kom fra barndommen, ettersom deres mor døde da de var i tenårene og de måtte ta seg av sine to yngre søsken. De forteller at de ble tvunget til å bli voksen veldig fort. Ut i fra hva informantene forteller er det ulikt press i forkant av fødselen, noe som kan ha en sammenheng med mødrenes tidligere erfaringer, sinnsstemning og mentale helse.

4.1.2 Ytre press og indre press

Barselgruppen nevnte to ulike press før og etter fødselen: det ytre presset som handlet om oppdragelse og mors praktiske oppgaver relatert til livet hjemme, og det indre presset om søvn, amming og andre kroppslige utfordringer relatert til svangerskapet. Dette mente de førte til mange bekymringer og dårlig samvittighet av å ikke gjøre ting “rett”.

“Allerede før jeg ble gravid kunne jeg ha nedlatende tanker om gravide. Man tenker at gravide blant annet er late fordi mange er konstant trøtt og slappe. Jeg har også hørt mange på arbeidsplassen, og da gjerne menn, som poengterte at graviditet ikke er en sykdom, men en tilstand. Jeg forsto ikke selv hvor sliten og tungt det var å gå gravid før jeg selv ble gravid og da måtte jeg gå tilbake på egne tanker og fordommer.” (Anne)

Berit er enig med Anne og utdyper:

“Før jeg ble gravid tenkte jeg mange negative tanker om gravide kvinner. Fra uke 18/42 klarte jeg ikke gjøre noe som helst, og ble redd for at andre skulle tenke de samme negative tankene om meg, særlig andre kollegaer. Det ble nesten som en selvoppfyllende profeti. Jeg var veldig takknemlig for korona for da kunne jeg være på hjemmekontor og spy i mellom slagene”. (Berit)

Mennesker har en tendens til å lete etter og projisere sine egne usikkerheter på andre. Er du redd for å virke sliten, leter du etter tretthetstegn hos andre, for å tenke høyere tanker om deg selv eller overskygge dine egne usikkerheter. Alle de vordende mødrene følte på skuffelse og skam over å ikke strekke til. Berit er her et godt eksempel hvor hun heller vil ligge hjemme og spy isteden for å vise omverdenen at graviditeten ikke var så rosenrød som hun forventet. Mest sannsynlig er det ingen som er så observant på dette som henne. Gilovich., et al. (2000) skriver om “spotlight”-effekten. Vi tror at alle ser hva vi gjør, men egentlig er alle for opptatt med seg selv til å legge merke til noe som helst.

4.1.3 Hvor kom forventningene fra før fødselen?

Mødrene forteller i korthet at forventningene før fødselen i all hovedsak kom fra en kombinasjon av venner/familie og sosiale media. Cecilie følte at hun måtte bevise for særlig familie at hun skulle få dette til, ettersom familien hadde klart det før henne, og dermed opprettholde disse forventningene. De andre kommende mødre sa alle at de var bevisste

på at de lot seg påvirke i forkant av fødselen, men at de var så spente og til dels usikre at de tok alle rådene de kunne få. De ville gjøre det beste for barnet til enhver tid. Samtidig følte de på dårlig samvittighet om de ikke lyttet til andre mødre og kunne heller ikke snakke imot dem da de ikke var blitt mødre enda.

Det kan fastslås at mennesker søker informasjon og forståelse fra hverandre i enhver sosial situasjon. For mennesker er dette naturlig for å kunne gjennomføre en samtale; vi kategoriserer hverandre for å skape en logikk ut fra samtalen om hvor vi har hverandre. Den informasjonen man får definerer hele situasjonen (Frønes & Kjølørød, 2010). Vi forholder oss til de forventningene som følger de ulike rollene man erverver seg, noe som samsvarer med Butlers teori om at kjønn er performativt og noe man gjør for å skape forståelse i samfunnet. Erving Goffman etablerte teorien om det hellige selvet, som handler om rammene for situasjonen som skapes av aktørene i samfunnet (Aakvaag, 2008). I en hver gruppe har man ulike roller, mens man kan være en utadvendt person som byr mye på seg selv, kan man i andre grupper velge å være en annen rolle for å tilpasse seg situasjonen. Denne teorien er nyttig i sammenhengen mellom haget til å passe inn i forventningene til morsrollen; de ønsker ikke å falle utenfor forventningene og tape ansikt.

Sosiale media er på mange måter et tveegget sverd; de brukes som et informasjonsverktøy som knytter oss sammen og skaper et større fellesskap. Samtidig eksponerer dette fellesskapet oss for andre menneskers utmerkelser, som igjen fører til at vi måler oss opp mot hverandre og søker aksept og anerkjennelse gjennom de samme mediene. Dette observerte jeg gjentatte ganger i intervjuet med mine informanter. Her viste de først forsiktighet og ventet på bekreftelse for så istemme og bekrefte sine meninger. Med andre ord er det sammenheng mellom akseptøken på sosiale medier og i barselgruppa, men i barselgruppen fantes det mindre grad av konkurranseinstinkt og ønske om å være bedre enn hverandre, men heller en åpenhet og forståelse for deres kollektive livsverden.

4.2 Etter fødselen

Etter fødselen var det sprikende resultater på forventningene til barseltiden. Anne, Berit og Cecilie hadde positive forventninger, men opplevde negative endringer etter fødselen, mens D og E hadde motsatt: de hadde mange bekymringer og var negativt innstilt, og ble mer eller

mindre positivt overrasket. De fire hovedfunnene var forståelse, søvn, amming/mat og kroppspress, og skal presenteres og analyseres i delkapitlet nedenfor.

Etter fødsel så var det generell konsensus om økt forståelse for morsrollen blant de nybakte mødrene, men også økt stress og bekymring for barnets helse. Dette mente de kom fra venner og familie som opprettholdt forventningene om å være den perfekte mamma. Derimot forteller Berit at hun fikk et annet perspektiv fra sine venner som hadde barn fra før av.

“Før jeg fødte fortalte alle hvor fint det var å ha barn, men etter at jeg selv fikk barn har flere venner plutselig villet dele egne problemer og utfordringer. Det er spesielt at de ikke ville dele negative ting før nå, at de har holdt de vanskelige tingene for seg selv. Jeg tror det at dette er på grunn av tabu, at de ikke vil bli sett på som en dårlig mor.»
(Berit)

4.2.1 Søvn og selvrealisering

Dina og Else fortalte at de kunne møte på fordomsfulle kommentarer fra andre når de ytret at de var slitne eller trøtte; de samme fordommene de selv tenkte før de fikk barn. Det kan argumenteres at kvinnene ikke snakker om vanskelige tema i den sfæren de har liten status i (den offentlige) og dermed unngår å gjøre dette med mindre det er en plattform som skaper presedens for det. Jeg tolket situasjonen dithen at mødrene ikke hadde delt disse tankene hadde det vært tilskuere, fedre og eventuelt andre utenforstående personer tilstede. Dette samsvarer med Dorothy E. Smiths teori om dominanssystemet og måten kvinner og menn innretter seg i ulike sosiale sfærer.

“Jeg hadde aldri kunne sett for meg hvor trøtt jeg skulle bli. Det har hendt at jeg føler det uforsvarlig å være hjemme med barnet og har måtte ringt mannen hjem fra jobb så jeg får sovet en time. Det er mange som tror at det å være hjemme i permisjon er som å ha fri. Jeg hadde sett for meg at jeg skulle gjøre så mye mer: at jeg skulle klare å kombinere studier med småbarnsliv. Dette var ikke realistisk så jeg satt studiene på pause.”
(Else)

“Flere studier viser at lite og dårlig søvn forstyrrer hukommelse, læring, humør, produktivitet, overskudd og skaperevne” (Romslo & Bjorvatn 2019). Dessuten øker risikoen betraktelig for overvekt, diabetes, hjerte-kar-sykdommer, demens og kreft ved kronisk søvnmangel. I tillegg viser Hildebrandt (2009) at kroppens celler eldes alt for raskt hos

mennesker som har kronisk søvnmangel, og særlig de som sover mindre enn syv timer hver natt.

“I don't wanna sleep like a baby, I wanna sleep like my husband”

(ukjent)

Alle mødrene jeg intervjuet forteller at søvn var en utfordring og etter gjentatte oppvåkninger i flere måneder så tærer dette på kroppen. Når en ser søvnmangel i relasjon til selvrealisering er det åpenbart at det påvirker mødres livsverden. Her bærer kvinner en mye større del av byrden ettersom de ammer og har primæromsorgen i spedbarnsperioden. Kvinner har derfor et dårligere utgangspunkt for å realisere andre ambisjoner, mens menn kan fortsette i mer eller mindre samme takt, som i videre kontekst ikke bidrar til økt likestilling til tross for at mulighetene er der.

4.2.2 Amming

Alle mødrene syntes at amming var vanskelig, og at det var vanskelig å snakke om. De følte på skam og utilstrekkelighet ved å ikke få til det som forventes at kvinnekroppen skal få til. Cecilie skildrer:

“Jeg fikk spørsmål om jeg var syk siden jeg ga flaske med erstatning til barnet. Da ble jeg skikkelig lei meg og oppgitt. Jeg hadde ikke energi eller styrke til å forsvare meg, jeg var så sliten og sov nesten ikke. Jeg bare dro hjem og gråt. På dette tidspunktet så hadde jeg store kjøttsår på brystvortene og da jeg pumpet, kom det omtrent like mye blod som melk. Jeg ville vise at jeg fikk det til: for alle rundt, for svigerfamilien og min egen familie. Så innimellom bet jeg tennene sammen og ammet på liksom flere ganger i rommet for å bare la vær å få så mye spørsmål om barnet fikk erstatning eller morsmelk, selv om jeg hadde kjempevondt. Da satt svigermor og sa «så flott, så flink du er. Så god du er som ammer. Dette er det aller beste for barnet”.

(Cecilie)

Denne historien kan sees i sammenheng med Judith Butlers teori om performativitet, og at kvinner gjør sitt kjønn. Hun bruker begrepet *hyperfemininitet* og performative utsagn som at “alle mødre elsker å sitte hjemme å amme”. Dette er med på å skape forventninger til at alle mødre skal og bør amme. I denne situasjonen tvinges Cecilie til å utøve sitt kjønn, i stedet

for å akseptere at hun gjør morsrollen på en annen måte. En viktig bemerkning her er at Cecilie hemmeligholdt utfordringene om ammingen til familie og venner.

Det kan spekuleres i om forventningene og tilbakemeldingene fra familien hadde vært like bastante dersom de visste om utfordringene. Cecilie fortalte videre at hun følte på en aksept i barselgruppen og dermed ikke følte seg like mislykket i morsrollen med støtte fra kvinner i samme situasjon. Butler mener også at hvis kvinner i fra starten ikke ble tilegnet disse feminine egenskapene, ville de kanskje ikke snakket like sterkt om forventninger til kjønn og stereotypier. Løsningene til Butler er derfor å åpne mer opp om hva som er normalt, og redefinere det kvinnelige. Ammedebatten kan også sees ved Smiths teori om dominanssystemet, der den offentlige sfæren påvirker den private, med en ovenfra og ned holdning. Dette er et eksempel på aktør-struktur forhold i samfunnet om hva som anses som det ideelle og bedre.

4.2.3 Kropp

Ikke overraskende nok var det store og mange forventninger til kropp og utseende, både under og etter graviditeten. Da jeg spurte informantene mine hvilket syn de hadde på kroppen etter fødselen lo Else og sa:

“Jeg visste jeg kom til å få hengepupper uansett, så det ville jeg ikke tenke så mye på. Dessuten har jeg forsonet meg med at kroppen nå har en funksjon om å livnære barnet, derfor fokuserer jeg ikke så mye på det feminine med den. Men jeg tror jeg vil tenke mer på det når jeg får kroppen min for meg selv igjen.” (Else)

Ved første øyekast skiller kanskje ikke dette sitatet seg særlig ut, men etter gjentatte lyttinger etter intervjuet kom det fram følgende bekymringer: Hvorfor har det seg sånn at disse kvinnene tenker at en ammende kropp ikke er feminin? At hengepupper ikke er estetisk vakre? Og at kroppen bare eksisterer for å livnære barnet? Det kan argumenteres at endringer i kroppen på grunn av graviditet som regel blir sett negativt, at det er om å gjøre å sprette tilbake til “normalen”. I denne gruppen ble tynnhet opphøyet som det estetiske idealet, og å jobbe seg tilbake til det de var, som at graviditeten aldri hadde funnet sted. “Hvis du ammer så forsvinner kiloene”. Her blir tynnhet et parameter for femininitet, når det heller bør være et fokus på den fantastiske prosessen kroppen har klart å gjennomføre, nemlig bringe frem et nytt liv.

Det var derimot kontrasterende forventninger i andre retning i denne gruppen. Dina fikk mange kommentarer når hun gikk gravid fordi hun nesten ikke hadde mage. Det var ikke så lett å se det med mindre hun selv sa at hun var det. “Så tynn du er, herregud spiser du ikke?” Akkurat som hun ikke tok vare på barnet inni magen. I denne sammenhengen er det negativt å være for tynn igjen, fordi Dina ikke oppfyller sine plikter; at hun ikke gjør kvinnerollen rett, gjør morsrollen rett. Med andre ord en klar parallell til Butlers teori om performativitet og at mennesker leser atferd og egenskaper i kjønnsrelatert betydning. I denne gruppen kan det derfor argumenteres at definisjonen på kroppslig femininitet sprikte fra det hyperfeminine som å faktisk bringe frem et barn.

Etter Dina åpnet opp om sine utfordringer rundt kroppen under graviditeten, tilføyde Else: “Det er flere som har kommentert: “Oi, du spratt fort tilbake igjen” eller “nå er du blitt for tynn, nå må du legge på deg igjen”. Jeg synes det er unødvendig at folk skal legge seg borti hvordan jeg ser ut. Jeg skjønner at det ikke er vondt ment, derfor lar jeg slike kommentarer passere.”

Mine tolkninger var at Else først bortforklarte spørsmålet relatert til kropp ved å le og snakke om halvkomiske forventninger, men så endret mening når Dina delte ærlig om sine forventninger. Det er uvisst om bakgrunnen for at Else endret mening; enten kan hun ha kommet på det i etterkant, eller at hun følte det var rom for å stille seg sårbar. Det interessante med dette kroppspresset er at det ikke forekommer på et spesifikt tidspunkt i svangerskapet og er heller ikke situasjonsbetinget. De kommer når som helst og gjerne uoppfordret. I tillegg var det ingen sammenheng mellom størrelse på den gravide kroppen og størrelse på barnet som ble født. For eksempel var Dina slank, og fødte en baby på over fire kg. Det er derfor både fascinerende og bekymrende at disse kvinnene blir vurdert, og vurderer seg selv, fra et estetisk perspektiv og ikke et helseperspektiv, og at dette estetiske perspektivet kan ha referanser til hva menn tenker er attraktivt; eller rettere sagt, hva kvinner tenker at menn synes er attraktivt. Akkurat dette fenomenet er sterkt tilknyttet John Bergers “the male gaze” og hvordan menn oppfatter kvinner i samfunnet.

4.2.4 Det store paradokset

Det oppsto et stort paradoks under analyseringen av intervjuet. Mødrene hadde hatt nedlatende tanker og syn på andre gravide, gjennom å bevisst legge merke til om kvinnene

hadde lagt på seg, forandret seg etter fødselen eller gått tilbake til normalvekten etter fødselen.

“Jeg kan se på andre kropper som er kommet tilbake fra svangerskap på jobb igjen, å ta meg selv i å se og tenke på kroppene deres; at noen ser bra ut, eller ikke ser like bra ut.”

(Dina)

Mødrene trodde at de la merke til det fordi kvinnene selv også poengterte det, derfor ble de mer observante på det. Dette samsvarer med De Beauvoirs teori om at vi blir lært opp til å tenke og se på kvinner på en bestemt måte fra samfunnet og at dette ikke er et overraskende funn. Gjennom å akseptere strukturelle normer har ulike holdninger og forventninger over tid blitt internalisert gjennom samfunnets blikk. Selv om kvinnene selv mislikte sterkt å bli vurdert, vurderte de og sammenlignet seg selv og andre kvinner opp mot hverandre. Denne holdningen kan sees i sammenheng med både de Beauvoir og Butlers teori.

En endring skjedde derimot etter at de fikk barn da hevdet mødrene at de fikk en økt forståelse for hva kroppen og hva mødre hadde gått gjennom. De stoppet derimot ikke å vurdere andre kvinner, men det ble en snillere form for dømming.

4.3 Hvor påvirkningene kom fra etter fødselen

Den største overraskelsen i mine resultater er hvor disse kvinnene blir påvirket i størst grad. Under vises en liste over ulike påvirkningsfaktorer hvor den største påvirkningen er fremhevet:

Anne - **barselgruppen**, helsestasjon og SoMe

Berit - **barselgruppen** og SoMe

Cecilie - **barselgruppen**, helsestasjon og SoMe

Dina - **barselgruppe**, helsestasjon og SoMe

Else - **barselgruppe** og helsestasjon

Samtlige i barselgruppen mente at selve barselgruppen hadde størst påvirkningskraft. Dette gikk definitivt mot mine forventninger da jeg trodde sosiale media hadde størst påvirkningskraft. Det kan dog hende at sosiale media likevel spiller den største rollen, men

det er en interessant observasjon at akkurat denne barselgruppen er så sentral i disse mødrenes liv.

Dina og Else forteller også at de positive erfaringene fra barndommen ønsker de å videreføre, mens de la det negative bort, noe som er ganske naturlig tatt i betraktning at de oppdro sine egne søsken. Likevel, er ikke dette et særegent funn for Dina og Else, men noe som de fleste sikkert kjenner seg igjen i.

Berit forteller: “jeg er min verste kritiker. Når det kommer til stykket, så er det vel ikke de rundt som har så mange forventninger til hvordan jeg skal gjøre ting”. Her er et godt eksempel på hvordan Berit og resten av barselgruppen har internalisert begrepet «the male gaze» og de Beauvoirs teori gjennom synet og forventningene samfunnet har på kvinner.

Disse opplevelsene kan sees i sammenheng med “generasjon prestasjon”, at vi nå har muligheten til å få til alt, men likevel ikke nødvendig føler oss så mye bedre av den grunn. Det kan også argumenteres at sosiale media spiller en ubevisst stor rolle, da vi lever med den rundt oss og på mange måter i oss, og på grunn av denne usynlige makten medier har over mennesker, kan det ha seg til at kvinnene ikke trekker sosiale medier fram som en konkret og synlig påvirkning.

4.4 Introduksjon til tolkninger

Dette bringer meg videre i mine overordnede tolkninger rundt intervjuet. Det var sprikende resultater mellom de to gruppene om hvordan de opplevde forventningene til å bli mor før og etter fødsel. Som nevnt tidligere hadde Anne, Berit og Cecilie en mer romantisk forestilling om hvordan det var å få et barn, mens Dina og Else hadde et mer negativt og realistisk syn. Forventningene endret seg i takt med det å faktisk bli mor. De alle opplever økende bekymringer, kroppspress, forventninger til å gjøre morsrollen “riktig” med å amme uproblematisk og skam over å ikke nå opp til alle de forventningene de hadde sett for seg.

4.4.1 Fellesnevnerne og avvik

Det var veldig interessant å gjennomføre to runder med intervju da jeg erfarte meg at informantene kunne endre syn og mening, da dette skjedde første runde var jeg mer observant på det på den andre runden med intervju. Gjennom flere av temaene vi snakket

om erfarte jeg at de endret mening, dette kom i kjølevann trolig av at andre delte opplevelser som de kjente seg i igjen og at de ikke først turte å si det selv i frykt av å tape ansikt. Når først ei hadde åpnet opp om problemer rundt kroppsbilde, heiv deretter de andre seg på. Det samme skjedde når vi snakket om amming og mat til barnet. Jeg tror grunnen til at jeg fikk de ærlige og åpne svarene var på bakgrunn av gruppeintervjuet som format. Jeg mener jeg ville gått glipp av mye viktig informasjon dersom jeg hadde benyttet en annen metode. Et eksempel på dette var da Berit fortalte om sine forventninger til seg selv og projiserte sine forventninger over på andre.

4.4.2 Mimikk og kroppsspråk

Kanskje den største observasjonen med hva ordspråk angår, er at kvinnene velger å bruke ord som “man” og legger til fyllord for å ikke virke for bastante, men senere i intervjuet går de over til å si “jeg” og ytre mer ærlige følelser og meninger. Jeg tolker dette dithen at de leter etter aksept i gruppen først for så å åpne seg. Dette var særlig synlig etter Cecilie fortalte om ammeproblematikk hennes. Det førte til at dynamikken i gruppa løsnet og åpnet for dialog, og bidro til å skape en helt ny tillit og delingskultur.

Avslutningsvis og muligens en videre tanke rundt disse observasjonene er potensialet til hver enkelt barselgruppe. Hvordan såre og ærlige samtaler i små grupper på sikt kan bryte ned stigma og ensomhet rundt utfordringene ved morsrollen. Disse gruppene kan være spesielt spennende for fedre og muligens en god måte å invitere de inn i den private sfæren, og at denne gruppen kan være grobunn for økt forståelse og sann likestilling. Barselgruppen kan sees på som en form for samfunnsskapt virkelighet (Berger og Luckmann, 2000), og at denne virkeligheten kan bidra på en positiv måte for å definere nye forventninger til morsrollen.

4.4.3 Forventninger knyttet til kjønn

Hva som anses som feminint og estetisk vakkert er i stadig endring, og kvinnekroppen har alltid vært et offer for objektivisering og estetisering. Om kvinner ikke hadde blitt lært egenskaper som senere er blitt definert som “feminin”, ville vi da snakket om kjønnsstereotyper nå eller ville bare mennesker generelt oppført seg slik de ville? Hvis vi ikke hadde hatt like store tradisjonelle forventninger til hvordan en kvinne burde vært, snakket og sett ut, hadde vi kanskje trolig ikke hatt like store forventninger og normer til rollen som mor også. Simone de Beauvoir snakker om forventninger til hvordan kvinner skal være og at *hun* er underlagt det patriarkalske systemet fra biologiens side. Når vi ser dette i

sammenheng med Smiths offentlige og private sfære er det ikke overraskende at morsrollen blir ansett som en rolle med mindre status, da den i hovedsak eksisterer i hjemmet og ikke bringes på banen i den offentlige sfære i like stor grad som mannsdominerte roller.

4.4.4 Forventninger knyttet til “generasjon prestasjon”

I tillegg til forventninger omkring utseende og kvinnekroppens funksjoner, krever også samfunnet andre forventninger av kvinner i det 21. århundret. I senere tid har fenomenet blitt definert som “generasjon prestasjon”. Det er ikke bare forventninger rundt utseende, men også politiske, sosiale og økonomiske forventninger. Det kan argumenteres at disse forventningene er langt mer inngripende for kvinner enn menn, da kvinner har fått flere rettigheter og dermed flere muligheter de siste tiårene, men fortsatt har like mye tid til å realisere og innfri alle disse forventningene. Når de tradisjonelle forventningene til kvinner kommer i tillegg til de moderne forventningene om at kvinner kan “få til alt”, får det store konsekvenser for livsverdenen og hverdagslivet til de fleste kvinner.

Etter å ha sett på den overordnede utviklingen til kvinnerollen er det klare linjer til hvilke forventninger som settes, både fortidens tradisjonelle normer og selvrealiseringen av kvinnen i det 21. århundret. Kaluza skildrer denne problematikken i disse følgende sitat:

“Jeg hadde mulighetene mormor bare kunne drømme om. Jeg fikk leve det livet moren min kjempet for at alle kvinner kunne velge. Jeg var den privilegerte middelklassekvinnen som knakk under for selvpåførte krav om å strekke til på alle arenaer. Det var så flaut. Jeg hadde konstruert min egen fiasko...” (Tofte i Kaluza, 2014, s. 63)

Dette sitatet er en god beskrivelse på utilstrekkeligheten av å “ha alle muligheter” i dagens samfunn: idéen om at kvinner kan få til alt, bare de vil det nok. Det blir mer og mer vanlig at kvinner både har fulltidsjobb og familieliv, men velger å få barn senere når de er mer økonomisk stabile. I 2019 skrev SSB at det var nedgang i barnefødsler, men flere kvinner i heltidsstillinger (Bø, 2004). Arbeidsmengden i en familie eller husholdning har da økt fra 100% hjemmeværende mor + 100% arbeidende partner, til å bli 100% arbeidende mor + 100% arbeidende partner + 100% omsorg for barn, altså 300% jobb fordelt på to foreldre. På grunn av biologiske årsaker er barnet naturligvis mer knyttet til mor den første tiden. Her er foreldrepermisjonen et godt bidrag inn i likestillingsdebatten.

Når det er sagt har likevel arbeidsmengden til to foreldre økt med 50%. Dersom mor skal fortsette å opprettholde sine tradisjonelle forventninger i hjemmet i like stor grad som før, kan det medføre betraktelig mer arbeidsmengde på mor enn partner: “Dette fordi kvinners liv på ulike måter er sterkere knyttet til kroppslige eksistens, for eksempel gjennom ulike typer omsorgsarbeid” (Smith 2005, s. 24, Mortensen, et al (2008) s.191). Når emosjonelt arbeid og omsorgsrollen ikke verdsettes økonomisk eller i like stor grad i den offentlige sfæren, er det klart at morsrollen på sikt kan bli sett på som økonomisk underdanig, mindre intelligent og ha lavere status, som igjen kan medføre til at færre kvinner ønsker å få barn. Dette kan sees i tilknytning til det “doble presset” kvinner kjenner på:

“Behovet for individualitet driver oss i retning av privatliv som er en tilstand der vi er immune mot press og fritatt fra andres krav, slik at vi kan drive med det vi har lyst til (...) vi oppdager at fellesskap uten privatliv kan oppleves mer som undertrykkelse enn som tilhørighet, mens privatliv uten fellesskap kan minne mer om ensomhet enn om ‘å være seg selv’ ”
(Bauman og May, 2004. s. 116-117)

Denne sammenhengen er relevant i min gruppe da de konstant føler på et press om å realisere seg selv, opprettholde “normalen” før graviditeten og fortsette å jobbe for å utstråle at de har de frihetene de tror de har. Når kvinner blir fortalt at de har fullstendig likestilling, kan denne typen arbeidsbalanse skape dårlig samvittighet for at de ikke utnytter den til det fulle og utbrenthet (Kanestrøm, 2012). Det blir på mange måter en selvoppfyllende profeti som danser en evig runddans om selvutvikling og selvdestruksjon. Med andre ord bidrar ikke likestilling innenfor rett til arbeid og samfunnets holdninger til morsrollen nødvendigvis til at kvinner blir mer frigjort.

Fra et annet perspektiv er det heller ikke gunstig for bedrifter å ansette kvinner i fertil alder per dags dato. Belastningen av å ansette andre i kortere vikariat, tilrettelegging, ammefri, syke barn og mindre kontinuitet i bedriften kan være noen av faktorene. Det skal sies at det ikke er lov å diskriminere på bakgrunn av at man er gravid eller har barn, men det er ikke til å utelate at arbeidsgiver ønsker kontinuitet i bedriften og for eksempel i en stilling med personalansvar eller mulige forfremmelser er det ikke like gunstig å ansette en person som på sikt kan være borte fra jobben over en lengre periode. Dermed kan selektiv persepsjon spille en rolle når bedrifter ansetter kvinner i fertil alder. Det er også uklart hvorvidt kvinner opparbeider seg ansiennitet i bedriften når hun er i permisjon, som igjen påvirker lønnsnivået

og videre pensjonsvilkår. Ytterligere er det en økende trend at kvinner tar ut ulønnet permisjon for å ha omsorg for barnet i spedbarns perioden, noe som igjen påvirker ansiennitet, pensjon og videre karrierebygging (Ellingsæter., et al, 2021).

Denne problematikken kan sees i sammenheng med Dorothy E. Smiths teori og offentlig og privat sfære. Det er tema som er absolutt nødvendig å diskutere i offentligheten, men hvis kvinner tenderer mot å ikke snakke om kvinnehelse i den offentlige sfæren, blir det mer utfordrende å endre sosiale og politiske normer for å bedre mødres rettigheter, verdi og levevilkår. Dersom morsrollen ikke verdsettes økonomisk på lik linje som hvilken som helst annen fulltidsjobb, kan det argumenteres at kvinner aldri blir fullstendig likestilt.

Berger og Luckmann (2000) skriver om objektivering gjennom institusjonaliseringsprosessen. På grunn av dominanssystemet har ikke kvinner, og dermed mødre, samme posisjon til å endre institusjonelle normer som er skapt av menn. På grunn av institusjonaliseringen av sosiale normer, innretter de fleste seg til disse uten å tenke kritisk på hvorfor, som igjen bidrar til å devaluere kvinners politiske og sosiale posisjon i samfunnet. Når denne teorien knyttes til mine informanter, kommer det en særdeles interessant kobling: alle mødre mente at presset og forventningene kom fra dem selv fordi de ønsket å vise for omverdenen, og for seg selv, at de gjorde morsrollen rett. Men, ved å gjøre akkurat det skapte de igjen forventninger til andre kvinner om å “gjøre morsrollen rett”. Dermed ble forventningene og livsverdenen til disse mødre en selvoppfyllende profeti; de etterstrevde sitt eget press som de igjen projiserte på andre, som egentlig kom fra institusjonaliserte forventninger.

5. Konklusjon

Oppgaven min viser at kvinner tenderer mot å ikke snakke om kvinnelige utfordringer i den offentlige sfæren, men heller åpner opp til andre kvinner i den private sfæren, noe som kan gjøre det utfordrende å endre sosiale og politiske normer for å bedre mødres rettigheter, verdi og levevilkår. Det skal dog sies at kvinnehelse og barselutfordringer har fått økt oppmerksomhet de siste årene. Her har sosiale media spilt en aktiv og viktig rolle, da ulike plattformer som Instagram og Snapchat er mer personlige, som bidrar til at grensen mellom det offentlige og det private viskes ut. Selv om kvinner aldri har vært så frie noensinne belyser oppgaven at det fremdeles eksisterer generasjoner av nedarvede syn på kvinner og mødre i oss selv, slik de Beauvoir peker på. Dermed er det ikke bare samfunnet, men oss selv som også gjør livet vanskeligere for kvinner. Det er store forventninger til mødre i dag, og at en gjør morsrollen riktig. Det sees helt tydelig i intervjuene mine om ønsket å bli en “god” mor. Enda hvor subjektivt det er foreligger det sosiale normer og strukturer rundt hvilke ferdigheter og egenskaper en mor skal besitte.

Ord har kraft. Hvis kvinner deler sin “perfekte” versjon om morsrollen og deres livsverden, kan dette også bli normen på sikt. Det menes ikke at kvinner skal fikse problemet selv, men at kvinner har større påvirkningskraft om de er ærlige og står samlet. Her har også menn (og fedre) et stort potensiale for å bidra inn i utfordringene rundt sann likestilling, da kanskje allerede fra barselgruppen.

Hensikten med denne oppgaven var ikke å kunne generalisere alle kvinners opplevelser og erfaringer. Med oppgaven har jeg ønsket å belyse flere forventninger mødre møter i det 21. århundre når de utøver morsrollen. Jeg ønsket å senke forventningene til hvordan en mor i dag skal være (og ikke være), ved å skape større forståelse rundt hva som er normalt. Det er ingen mal: det er like mange mødre som det er meninger om mødre. Jeg er ikke kritisk til mødre, kun til normene og forventningene. Jeg ønsker mer fleksibilitet for mødre og kvinner, fordi jeg tror at en likestilt kvinne er en god mamma.

6. Referanser

- Aakvaag, G. C (2008) *moderne sosiologisk teori*. Abstrakt forlag
- Aanesen, K. H. (2019, 17. juni). *Simone de Beauvoir*. NDLA.
https://ndla.no/subject:1:78e538a3-78bf-4db2-af00-2ca7d721cb25/topic:2:198166/topic:2:198453/resource:1:196230?fbclid=IwAR3NKwjQJbT3EbAgk_cHPGNfcu4louyRQhrQW06Wmau3usifgtaTRRCQ6qI.
- Bauman, Z & May, T. (2004). *Å tenke sosiologisk*. Abstrakt
- Berger, J. (1972). *Ways of seeing*. Penguin Books
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (2000). *Den samfunnsskapte virkelighet*. Fagbokforlaget
- Bø, T. P. (2004, 4. mars). *Høy yrkesdeltakelse blant kvinner i Norden*. I fra statistisk sentralbyrå (ssb.no). Hentet 13.04.22. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/hoy-yrkesdeltakelse-blant-kvinner-i-norden>
- De Beauvoir, S. (1949/1992). *Det annet kjønn*. Pax forlag AS.
- Ekrem, M. (2018, 16. mai). *Hvordan oppleves det å være småbarnsmor i dagens samfunn* (Bacheloroppgave). Nord Universitet. <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/bitstream/handle/11250/2402498/Bachelor%20Marte%20Ekrem.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ellingsæter, A. L., Kitterød, R. H., & Hansen, M. N (2021). *How does parental time relate to social class in a Nordic welfare state?* Acta Sociologica. ISSN 0001-6993. s. 1–16. doi: 10.1177/00016993211052079. Fulltekst i vitenarkiv
- Frønes, I. & Kjølrsrød, L. (red). (2010). *Det norske samfunn*. Gyldendal akademisk
- Gilovich, T., Medvec, V. H., & Savitsky, K. (2000). The spotlight effect in social judgment: an egocentric bias in estimates of the salience of one's own actions and appearance. *Journal of Personality and social psychology*. 78 (2). 211-222. doi:10.1037/0022-3514.78.2.211.
- Halvorsen, K. (2014). *Å forske på samfunnet: en innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (utg. 5). Cappelen akademisk forlag.
- Hildebrandt, S. (2009, 11. mars). *Forskning.no Skadelig søvnmangel*.
<https://forskning.no/sovn/skadelig-sovnmangel/932734>. Hentet 01.05.22
- Huitfeldt, B. C. (2019, 22. november). *Aftenposten. Feministen Judith Butler var godt likt og «politisk korrekt»*. Så ble hun lagt for hat. Hva skjedde?. Hentet 01.04.22.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/opxJpB/feministen-judith-butler-var-godt-lik-og-politisk-korrekt-saa-ble-h-lest.02.02.2022>

- Iversen, L. L. (2019). Ole Jacob Madsen: Generasjon prestasjon – hva er det som feiler oss?. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 3 (4), s. 284-286.
<https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-04-04>
- Jacobsen, D. I.(2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*.(utg. 2). Høyskoleforlaget AS.
- Kaluza, S. (Red). (2014). *Mammarådet:16 kvinnelige bloggere om mammarollen i dag*. Aschehoug.
- Kanestrøm, J. (2012, 8. mars). *Fortsatt ikke likestilt: Forskjellsbehandling og gode informasjonstiltak er nødvendig for å oppnå likestilling for kvinner. Det er ennå langt igjen til målet i Norge, og enda lenger på verdensbasis, mener forskere*. Hentet 01.04.22 fra:
<https://forskning.no/universitetet-i-oslo-likestilling-kjonn-og-samfunn/fortsatt-ikke-likestilt/719421>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal AS.
- Lønnå, E. (2017, 27. april). Kvinnebevegelsens historie fra første verdenskrig til 1980 i Store norske leksikon. https://snl.no/Kvinnebevegelsens_historie_fra_første_verdenskrig_til_1980
- Magnusson, E. & Marecek, J. (2015). *Doing interview-based Qualitative Research- A Learner's Guide*. University Printing House.
- Mortensen, E., Egeland, C., Gressgård, R., Holst, C., Jegerstedt, K., Rosland, S. & Sampson, K. (2008). *Kjønnsteori*. Gyldendal akademisk.
- Romslo, J. E. & Bjorvatn, B. (2019, 10. februar) *trotthet utgjør en sikkerhetsrisiko*. Sykepleien.no.
<https://sykepleien.no/meninger/innspill/2019/02/trotthet-utgjor-en-sikkerhetsrisiko>. Hentet 05.05.2022
- Rua, M. (nr.1, 2012). *Erfaringer fra en fengselsstudie- institusjonell etnografi i praksis. Sosiologisk årbok, 2012* (1). Novus forlag. (s. 101-122).
- Smith, D. E. (2005). *Institutional Ethnography: A Sociology for people*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*, (3 utg.) Gyldendal Akademisk.
- Widerberg, K. (nr.1, 2012). *Dorothy E. Smith og institusjonell etnografi*. Sosiologisk årbok, 2012 (1). Novus forlag (s.123-138)

7. Vedlegg

7.1 intervjuguide

Intervjuguide

Problemstilling: *Hvilke normer og forventninger preger morsrollen til kvinner i det 21. århundret, hvor kommer de fra og hva er konsekvensene for kvinnen i lys av dette?*

Før du ble mamma:

1. Hva tenkte du om å bli mamma og mammarollen før det skjedde?
2. Gledet du deg? hvorfor/hvorfor ikke?
3. Fortell litt om hvordan det var for deg å bli mor?
4. Var mamma tilværelsen slik du hadde sett for deg?
5. Hva vil du si om denne forestillingen eller det du hadde sett for deg? (Romantisert vs. Rasjonalisert)
6. (Eventuelt: På hvilken måte var det tøffere enn du hadde sett for deg?)
7. Hvilke tanker og noen spesifikke ting du hadde sett for deg du skulle gjøre før du ble mor som du ikke har innfridd?
8. Har du noen tanker om hvor disse forventningene og fordommene kommer fra og skapes av?
9. Har du tanker om noe annet kan påvirke forventningene og forestillingen om å bli mor for første gang eller om forventningene komme fra e ulike steder?
10. Hva har dette gjort med deg ?

Medias påvirkning og påvirkning generelt:

11. Hvem lot du/lar du deg påvirke av?
12. Gjør du deg tanker og hvilke tanker gjør du deg om hvordan andre velger å drive oppdragelse? Hva har dette å si for deg?
13. Hva tenker du om andre foreldres oppdragelse (eks: amming, morsmelkerstatning, ferdiggrøt, smoothieposer, skjermtid osv.)

14. «Hva får du ut av det» eller «hva lærer du av det»? «har du selv reflektert over din egen rolle og forventninger oppi det hele»?
15. Er vi mødre bevisste på at vi dømmer andre?
16. Vil du påstå at disse fordommene og forventningen kanskje skapes av mødre selv?
17. Har du brukt mye tid på mammablogger, instagram profiler som fokuserer på morsrollen og slike ting, og hva de fikk du ut av det?
18. Var du bevisst i din rolle over hvor mye du lot deg påvirke av media?

Konsekvenser av forventningene til morsrollen:

19. Føler du deg komfortabel/trygg/selvstendig i rollen som mor?
20. Hva er du fornøyd med? Hva synes du at du mestrer? Hva synes du at du er god på?
21. Hva kunne du gjort bedre?
22. *Hvor tror du disse forventningene kommer fra? Og hvorfor er de her?*
23. Hva har alle disse forventningene og forestillingene gjort med deg ?
24. Hva gir deg dårlig samvittighet ?
25. Får du dårlig samvittighet oftere nå enn før du ble mor? Hvor ofte har du dårlig samvittighet?
26. Noen spesielle ting som gir deg mer dårlig samvittighet enn andre ting/situasjoner?
27. Vet du om dette er gjenkjennelig i din omkrets, eller føler du deg alene om disse tankene?
28. Ble du den mammaen du trudde du skulle bli?

7.2 Informasjonsskriv NSD

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Hvilke normer og forventninger preger morsrollen til kvinner i det 21. århundret, hvor kommer de fra og hva er konsekvensene for kvinnen i lys av dette?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forsøke finne ut hvilke normer og forventninger preger morsrollen til kvinner i det 21. århundret, hvor kommer de fra og hva er konsekvensene for kvinnen i lys av dette. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å forsøke å avdekke hvilke forventninger førstegangsmødre opplever ved å bli mor, og hvor kommer disse forventningene ifra, samtidig vil jeg se på om forventninger til morsrollen inntraff før de selv ble mor eller etter. Jeg har valgt å benytte meg av en kvalitativ studie av mine informanter da jeg har et inntrykk av at jeg vil få mer korrekte og ærlige svar ved å benytte meg av intervju som metode. Jeg har bestemt meg for å gjennomføre gruppeintervju for å se på dynamikken i gruppa og hvordan mine informanter reagerer på informasjon andre deler.

Spørsmål som jeg ønsker å stille mine informanter handler direkte om hva de tenkte og følte om å bli mor før det skjedde. Om det var slikt de hadde sett det for seg og om hvilke type ting/oppgaver de opplevde å mestre eller ikke mestre. Jeg ønsker også å finne ut om de bruker mer eller mindre tid på mammabloggere og andre faktorer som er med på å påvirke valgene våre, og ikke minst hva alt dette gjør med deg som mamma.

Grunnen til at jeg har valgt å skrive om denne problemstillingen er fordi da jeg ble selv mor nylig og i rollen som mor kom også sjokket over de forventningene jeg hadde til meg selv i forkant av at barnet var her, men også det ytre og indre presset til å fostre opp et perfekt barn. Jeg ønsker å finne ut hvorfor jeg føler på denne skammen over å ikke passe som mor eller at jeg er en dårligere mor enn andre mødre. Dette er noen av de forventningene og

presset som jeg føler ligger på den moderne kvinnen og det idealet som vi samfunnet har skapt kvinnen over tid til å være. Derfor ved å gjennomføre denne bacheloroppgaven vil jeg forsøke å komme til bunns og få svar på om det er slikt at mødre har store forventninger til seg selv og hvordan de skal håndtere morsrollen og ikke minst hvor disse forventningene kommer fra

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitet i Stavanger ved Isak Lekve er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har valgt å intervju barsegruppen min som jeg ble tildelt på Sola helsestasjon. Det er fem damer av omtrent samme alder, fra samme geografisk område som fikk barn på samme tiden.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden jeg bruker i prosjektet er intervju, her vil alle opplysninger om de involverte være anonymisert. Og sensitive opplysninger er heller ikke hensiktsmessig for prosjektet. Jeg vil benytte et lydopptak for å kunne transkribere materialet jeg får på den mest hensiktsmessige måten. Dette lydopptaket vil bevares lovlig og slettes så snart jeg er ferdig å analysere det. Jeg planlegger å gjennomføre intervjuet i løpet av ca. to timer.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. I perioden oppgaven skrives vil jeg og min veileder ha tilgang på materialet etter intervjuet. Jeg vil også for sikkerhetsskyld bruke andre navn og tall på informantene mine når jeg skriver om de i oppgaven for at ikke noe av materialet kan spores tilbake. Og datamaterialet vil lagres etter personvernloven.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene slettes eller anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er mai 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

- Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
Universitetet i Stavanger ved Julie Indreeide, julie.indreeide@gmail.com og veileder Isak Lekve, Isaklekve@gmail.com
- Vårt personvernombud: personvernombud@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Isak Lekve
(veileder)

Julie Indreeide

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Hvilke normer og forventninger preger morsrollen til kvinner i det 21. århundret, hvor kommer de fra og hva er konsekvensene for kvinnen i lys av dette?*» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

at Julie Indreeide kan gi opplysninger om meg til prosjektet

at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, til Julie Indreeide

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)